

Säker läkemedelsanvändning för migranter i utsatthet - samarbetsprojekt mellan Svenska Röda Korsets Vårdförmedling (SRK) och Farmaceuter utan Gränser (FuG)

Inledning

Idag finns ett tydligt regelverk där papperslösa, dvs personer som inte har rätt att vistas i Sverige, har rätt till sjukvård och subventionerade läkemedel. Det är endast läkemedel som ingår i förmånen som omfattas och som subventioneras av respektive Region. Inte att förväxla med läkemedel till asylsökande där det är Migrationsverket som subventionerar ej heller till EU medborgare på besök som betalar fullt pris utan subvention.

Bakgrund

SRK:s Vårdförmedling möter runt 350–400 papperslösa patienter per år och under 2023 upplevde drygt 20 personer problem vid just uthämtning av sina läkemedel på recept. FuG driver sedan drygt ett år ett projekt i samarbete med SRK:s Vårdavdelning i Stockholm. Syftet med projektet är att undersöka och utvärdera om stöd av en apotekare eller receptarie (farmaceut) vid uthämtning av subventionerade förskrivna läkemedel kan minska de hinder utsatta migranter (papperslösa) upplever idag.

Metodik

FuG:

- Ta fram allt studiematerial i form av en projektplan samt bilagor såsom uppföljningsformulär, lista på projekt ID nr för deltagare, informationstext till deltagare på olika språk mm
- Tillhandahålla volontärer och säkerställa att de väl insatta i regelverket när det gäller subventionerade läkemedel för papperslösa samt att kommunikationen med patienten är respektfull och säker/riskfri
- Utbilda volontärerna i användning av tolk
- Volontären ansvarar för kontakterna med patienten, eventuellt med hjälp av tolk, identifiera problemet vid uthämtningen av recept och bistå patienten i att hitta en lösning. T ex kontakta förskrivare, kontakta apotekschef eller att medfölja fysiskt till apoteket för att ta en diskussion med apoteksfarmaceuten
- Rapportera utfallet rapporteras uppföljningsformuläret vilket mejlas till SRK

SRK:

- Identifiera individer som är i behov av stöd från en volontär
- Informera om projektet (informationsblad på olika språk) och erbjuda patienten möjligheten att få stöd av en volontär vid uthämtning av recept
- Journalföra patientens medgivande att dela info om förskrivet läkemedel till en volontär och registrera deltagande, samt ge patienten ett projekt ID (siffra)
- Kontakta volontärerna via en sms lista och den volontär som kan åta sig uppdraget återkopplar direkt
- Volontären bokar ett telefonmöte med ansvarig sjuksköterska som ger den bakgrundsinformation som finns tillgänglig såsom vad problemet består i, ansvarigt apotek, patientens projekt ID samt kontaktuppgifter till patienten
- Vid behov boka 1h tolk i anslutning till bokad dag/tid

Resultat

Projektet startade med ett möte 23 augusti 2023 i SRK:s dåvarande lokaler på Mariatorget, Stockholm, där det praktiska genomförandet av projektet presenterades. I pilotprojektet deltog fem volontärer, samtliga apotekare, från FuG samt 3-4 sjuksköterskor från SRK.

Totalt fem patienter deltog och tolk behövde inte användas. I fyra av fallen var recepten inte korrekt skrivna och enligt regelverket ska det framgå i doseringstexten att patienten är papperslös t ex ”UTILL” (utan tillstånd). Detta ledde till att patienterna fick problem vid uthämtning på apoteket. I ett fall fick patienten betala fullt pris utan någon förklaring och i de övriga fallen hänvisades patienten till att själv kontakta förskrivaren för att korrigera receptet.

Tre patienter fick stöd av volontär vid besök på apoteket och i de andra fallen hanterades problemet via telefon. Volontären resonerade med apotekschefen om vikten att hjälpa till i kontakten med förskrivare för att korrigera receptet vilket också sedan skedde. I samtliga fall kunde patienten efter några dagar hämta ut sina läkemedel. Behandlingen hade dock blivit fördröjd, i några fall av allvarlig art.

Diskussion

Problemen för utsatta migranter vid uthämtning av läkemedel börjar oftast med att recepten inte är korrekt skrivna. Alla regioner har tydliga beskrivningar på sina hemsidor hur reglerna ser ut men det finns en stor kunskapsbrist hos förskrivarna.

Dessa patientfall visar också att kunskap och tolkning hos apoteksfarmaceuter är mycket varierande. Farmaceutens ansvar är att säkerställa att patienten får sin medicin och förskrivaren bör alltid kontaktas för att diskutera eventuella oklarheter. Att ta sitt professionella ansvar som farmaceut och våga göra avsteg om det av andra skäl är uppenbart att patienten är papperslös är också en möjlighet som inte utnyttjas. Det fanns även felaktiga tolkningar när det gäller ”inom förmån” och ”utan förmån”. Detta blandas ihop med subvention eller ej och är en teknikalitet när det gäller hur regionen ska faktureras.

Utsatta migranter utgör inget stort antal och reglerna är väldigt tydliga så egentligen borde detta inte vara ett problem. Dock finns ett kunskapsbehov både hos förskrivare och apoteksfarmaceuter hur regelverket ska tolkas. Professionerna bör göras uppmärksamma på hur denna brist påverkar utsatta migranter negativt.

Då insatserna från volontärerna varit mycket givande för patienterna kommer FuG och SRK att fortsätta projektet ett år till eller tills 10 patienter deltagit, vilket som inträffar först.